

Edward Breza

Hubert Górnowicz

Biuletyn Polonistyczny 30/1 (103), 146-149

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZMARLI

HUBERT GÓRNOWICZ
/7 XI 1922 - 2 V 1986/

Profesor Górnowicz urodził się w Gdańsku. Szkołę podstawową ukończył w Czersku na Pomorzu w 1935 r. i w tym samym roku rozpoczął naukę w gimnazjum w Chojnicach; kontynuował ją w Poznaniu i w Bydgoszczy. Okupacja, w czasie której pracował jako robotnik fabryczny w Bydgoszczy, kolportując jednocześnie prasę podziemną, udaremniła Mu ukończenie szkoły średniej.

W 1944 r. znalazł się w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie, ukończył Szkołę Podchorążych łączności, był dowódcą plutonu łączności w 2 Brygadzie Strzelców Pieszych w 4 Dywizji Piechoty. Do kraju wrócił w 1948 r. Maturę zdał w Liceum dla Dorosłych w Bydgoszczy (1950) i podjął studia polonistyczne na UMK w Toruniu. Już jako student prowadził badania terenowe do "Małego atlasu gwar polskich". Był prezesem Koła Polonistów UMK.

Po ukończeniu studiów I stopnia zaangażował się jako terenowy eksplorator toruńskiego ośrodka badań dialektologicznych PAN. Po zlikwidowaniu tej placówki przeniósł się do Gdańska. Tu zajmował kolejne stanowiska od asystenta do profesora zwyczajnego w Wyższej Szkole Pedagogicznej, a następnie w Uniwersytecie Gdańskim. Rozpoczął również zaplanowane na szeroką skalę badania dialektologiczne i onomastyczne.

Zajął się przede wszystkim dialektem malborskim, a więc

gwarami byłych powiatów malborskiego, sztumskiego i kwidzyńskiego. Opublikował z tej dziedziny: "Dialekt malborski" t. I: "Fonetyka, fleksja, składnia" (1967) oraz t. II: dwuczęściowy "Słownik" (1973, 1974), ponadto szereg artykułów dotyczących słowotwórstwa, frazeologii, różnych procesów germanizacji i polonizacji nazw własnych na Powiślu Gdańskim. Wiele prac poświęcił również innym dialektom północnopolskim: kaszubskiemu, kociewskiemu, borowiackiemu i warmińskiemu.

Z dziedziny toponimii ogłosił 6 książek, w tym dwie monografie regionalne: "Toponimia Powiśla Gdańskiego" (1980) i "Toponimia powiatu starogardzkiego" (1986). Z Jego inicjatywy powołano serię Pomorskie Monografie Toponomastyczne w Gdańskim Towarzystwie Naukowym i Ossolineum. Profesor Górniewicz był redaktorem naukowym tej serii.

Osobne studia poświęcił Profesor tzw. nazwom rodowym w skali całej Słowiańszczyzny. Tę tematykę zawarł w dwóch książkach: "Studia nad rodowymi nazwami w języku polskim (synteza)" i "Nazwy rodowe Wielkopolski, Małopolski i Mazowsza" (1968); oraz w ponad 10 rozprawach naukowych, ogłoszonych w polskich i zagranicznych periodykach naukowych.

Skupił wokół siebie uczniów i współpracowników, tworząc tzw. Zespół Onomastyczny UG. Pracę zbiorową, wykonaną pod wspólną redakcją z wcześniej zmarłym Z. Brockim są "Nazwy miast Pomorza Gdańskiego" (1978).

Profesor Hubert Górniewicz zajmował się też badaniem nazw wodnych i z tej dziedziny opublikował "Gewässernamen im Flussgebiet der unteren Weichsel", pracę wydaną w 1985 r. w Stuttgarcie jako pierwszy tom serii Hydronymia Europaea, powołanej do realizacji przez Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie i Akademię Nauk i Literatury w Moguncji.

Inną dziedziną Jego badań była antroponimia Pomorza. W tym zakresie - nie licząc kilku artykułów - przygotował "Słownik nazwisk mieszkańców Powiśla Gdańskiego", który pozostawił w brulionie. Górniewicz poszerzył również badania onomastyczne na nazewnictwo statków, jednostek wojskowych i wydarzeń historycznych.

Dużo czasu, inwencji i osobistych pomysłów oddał dydaktyce szkoły wyższej. Opracował szczegółowe plany wykładów i ćwiczeń z gramatyki starocerkiewnosłowiańskiej, językoznawstwa ogólnego, dialektologii i leksykologii. Do dziś służą one młodszym kolegom i uczniom Profesora. Przedstawiane doktorantom wykłady z onomastyki zdołał opracować w formie skryptu pt. "Wstęp do onomastyki". Pozycja ta znajduje się w planach wydawniczych UG.

Dzięki systematycznie i skrupulatnie odbywanym seminarium doktoranckim 12 osób uzyskało doktoraty z zakresu onomastyki pod Jego naukowym kierownictwem. Wykształcił też ponad 200 magistrów.

Był przez 3 kadencje wicedyrektorem Instytutu Filologii Polskiej UG, przez 1 kadencję pełnił obowiązki kierownika Zakładu Języka Polskiego, był też kierownikiem Zaocznego Studium Doktoranckiego w Instytucie. Integrował środowisko humanistyczne Wybrzeża jako przewodniczący (w latach 1975-1979) I Wydziału Gdańskiego Towarzystwa Naukowego.

Wyrazem uznania dorobku naukowego prof. Górnowicza było powołanie Go na członka Międzynarodowego Komitetu Onomastycznego (ICOS) w Lowanium, członka Międzynarodowej Komisji Onomastycznej przy Komitecie Słowistów, członka kolegium redakcyjnego czasopisma "Onomastica" i "Poradnika Językowego". H. Górniewicz redagował też "Prace Językoznawcze" UG.

Odnaczony był Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Za-

sługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznakami: Zasłużonym Ziemi Gdańskiej, Zasłużony dla m. Gdańska, Zasłużony Pracownik Morza, medalem Uniwersytetu Gdańskiego, odznaczeniami wojskowymi.

Spoczął na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku dnia 7 V 1986 r. Słowa pożegnania nad Jego mogiłą wypowiedzieli: prorektor UG, prof. dr L. Mokrzecki, dziekan Wydziału Humanistycznego, doc. dr hab. E. Kotarski, przewodniczący Komisji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa PAN, prof. dr H. Borek, sekretarz generalny Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, doc. dr hab. A. Zbierski, kierownik Zakładu Filologii Polskiej WSP w Słupsku, dr W. Brzeziński, przedstawiciel UAM w Poznaniu, dr E. Kownacki, i dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UG, doc. dr hab. E. Breza.

Sit ei terra levis!

Edward Breza

KRYSTYNA KULICZKOWSKA
/29 X 1912 - 24 VI 1986/

24 czerwca 1986 r. zmarła w Warszawie doc. dr hab. Krystyna Kuliczowska, wybitny historyk i krytyk literacki. Całe swe twórcze życie poświęciła studiom naukowym i krytycznym nad literaturą dla dzieci i młodzieży. Stała się jednym z pionierów, którzy przecierali szlaki rodzącej się dopiero nowej gałęzi wiedzy polonistycznej, nieustrudzenie zabiegała o prawo jej obecności w programach studiów uniwersyteckich, o jej "równoprawnienie" wobec innych dziedzin wiedzy. Angażowała się we